

Nyttig fremstilling av sammensatte kvalitetsbegreper

John Nikolaisen

Fag- og kvalitetsstaben, Klinikk psykisk helse og avhengighet, Oslo Universitetssykehus

Boken gir en omfattende og nyansert beskrivelse av kvalitet i psykisk helsevern, og lykkes i å presentere dilemmaene fagpersoner på alle nivåer står i, på en levende måte.

BOK *Godt nok og bedre. Kvalitet i psykisk helse- og rustjenester*

FORFATTERE Lars Ravn Øhlckers, Andreas Høstmælingen og Johan Siqveland

ÅR 2023

FORLAG Fagbokforlaget **SIDER** 137

Helse Vest utførte i fjor en gjennomgang av hvorfor fagpersoner sluttet i foretaket. Undersøkelsen viste at flere psykologspesialister kunne blitt i jobben, eller begynt igjen, hvis de opplevde mer tillit fra ledelse og de politiske føringer i psykisk helsevern var annerledes (Helse Vest RHF, 2022). Under slike konflikter ligger spørsmålet om hvordan vi skal definere kvalitet i psykisk helsevern. Å skulle beskrive kvalitet i psykisk helsevern er et ambisiøst prosjekt som lett kan bli tørt og kjedelig. I den nye boken *Godt nok og bedre* lykkes forfatterne i å levendegjøre stoffet for leseren. Boken gir en god beskrivelse av hvor komplekst kvalitetsbegrepet er, og at det foreligger mange vanskelige valg for politikere, byråkrater, ledere og klinikere, som til slutt skal resultere i god behandling for pasienten.

Kompleks vev

I boken etableres det raskt at kvalitetsbegrepet har flere ulike betydninger og håndteres gjennom en kompleks vev av ulike lover, forskrifter, revisjoner, rundskriv, rapporteringer, evalueringer, med mer. Alle disse systemene har en hensikt og en historie som gir mening, men er overveldende i sitt mangfold. Et eksempel er omtalen av det ofte forhatte styringsideologien New Public Management, som diskuteres ganske nøkternt, uten at det blir en politisk pamflett. Forfatterne understreker også at alternativet New Public Governance, hvor man fokuserer mindre på konkurranse og mer på samarbeid om utvikling av løsninger, ikke nødvendigvis er en revolusjon som vil gjør alt mye bedre.

Forfatterne gir en tydelig beskrivelse av styringsnivåenes ulike dilemmaer i dette komplekse systemet, fra myndighetene på toppen til pasienten som mottar behandling. For myndighetene er det viktig å begrense uønsket variasjon i pasientbehandlingen, mens det for klinikerne er viktig å gi den enkelte pasient god, individuelt tilpasset behandling. Ledere er opptatt av lengden på ventelisten og fare for fristbrudd, noe som kan medføre at klinikerne blir presset til å skrive ut pasienter for tidlig i et behandlingsforløp. Mellomlederne skal tilrettelegge for behandlere, samtidig som de skal være lojale overfor systemet, noe som i aller høyeste grad skaper noen vanskelige problemstillinger. Pasienten er avhengig av et komplekst samspill mellom myndighetenes krav og klinikerens valg for å motta god behandling til rett tid. Selv om disse beskrivelsene fanger mange av dilemmaene i dagens system, kunne forfatterne med fordel presentert flere kasus for å illustrere hvordan dette utspiller seg i den kliniske hverdagen.

En bok for alle «etasjene»

Jeg leser denne boken som psykolog i en byråkratisk stilling på klinikknivå, og opplever dette som en nyttig gjennomgang av kvalitetsbegrepet, samtidig som den også ga meg ny kunnskap. Forfatterne levendegjør mange problemstillinger som jeg ofte står i eller observerer i kontakten mellom de ulike «etasjene» i et helseforetak. For klinikere tror jeg boken kan være nyttig for å forstå betingelsene for den jobben man er ansatt i. For ledere tror jeg boken kan bidra til bevisstgjøring rundt kompleksiteten av det systemet en som leder må finne sin rolle i. Jeg håper også dette er en bok som kan bli lest av politikere og byråkrater på nasjonalt nivå. Ulike aktører på ulike nivåer i helsevesenet kan ha ulike ambisjoner som skal gjennomføres samtidig, noe som skal formidles gjennom mellomleder og får konsekvenser for den enkelte kliniker. Det er lett å forstå at dette kan bli litt mye.

For klinikere tror jeg boken kan være nyttig for å forstå betingelsene for den jobben man er ansatt i

Godt nok og bedre beskriver utfyllende det komplekse systemet som ligger til grunn for kvalitet i psykisk helsevern. Boken gir også et godt bilde av hvordan det er å være leder eller kliniker i dette kompliserte systemet med mange aktører og føringer. Forfatterne tematiserer også mulige endringer og forbedringer av systemet, men påpeker at det finnes en del problemer med å jobbe i et slikt system. Noen vil mene at denne kompleksiteten er årsaken til frafallet i psykisk helsevern. Boken antyder imidlertid at ikke alle problemer blir borte dersom man bytter ut systemet med et annet system.

Referanser

Helse Vest RHF. (2022). *Regional rapport: Turnover. Faktabasert kunnskapsgrunnlag. Et viktig grunnlag for de rette tiltakene.* <https://www.helse-vest.no/499f6a/siteassets/documents/nyheiter/ekstern-turnover-rapport.pdf>